

Gedeelde visie, sterk netwerk

In het Platform eigentijds onderwijs delen veertien scholen intensief hun kennis en ervaring. De kracht van de uitwisseling schuilt in een gedeelde visie, enthousiasme en de ambitie een gezamenlijk beeld uit te dragen. Onderzoek helpt de kennisdeling te verdiepen en het beeld scherp te stellen.

Tekst: Truus Groenewegen / Fotografie: Enno Keurentjes

Pioniers waren ze, vier, vijf jaar geleden. Voluit gingen ze voor de totale transformatie van de school, met betekenisvol onderwijs, leerling als mede-eigenaar, leren in leerdomeinen en zelfsturende teams. Anders gezegd, in de scholen van het Platform eigentijds onderwijs (Pleion) weerspiegelt de hele structuur het nieuwe onderwijs: programma, personeel, organisatie en gebouw.

Maar ook al stopt onderwijsontwikkeling nooit, blijvend pionieren kan niet. Als de school groeit en het team groter wordt, ontstaat de natuurlijke behoefte afspraken vast te leggen en ontwikkelingen te borgen, zodat nieuwe docenten gemakkelijk kunnen aanhaken. Met behoud van flexibiliteit, dat wel. In dat proces kunnen schoolleiders veel aan elkaar hebben, hebben de Pleion-leden gemerkt. "Ik vind het heel belangrijk dat ik kan sparren met collega's die herkennen wat ik meemaak en soortgelijke ervaringen hebben, dat ik kan toetsen of ik de goede dingen doe en of ik ze goed doe", zegt Jeanine Vlastuin, rector van het Amadeus Lyceum in Vleuten. En de specifieke kracht van Pleion? "Gedeelde uitgangspunten en onderlinge nieuwsgierigheid", vindt Henk Zijlstra, rector van de Werkplaats in Bilthoven. "We kijken op dezelfde manier aan tegen de ontwikkeling van kinderen en onze opdracht als school. Dan is het prettig om van elkaar te leren en elkaar in soms gure tijden rugdekking te geven." Vlastuin: "De samenleving verandert zo snel! Als je de dynamiek in je school daar niet op aanpast, verlies je elkaar." Zijlstra: "Het leren van kinderen en hun actuele vragen zijn de essentie bij elke beslissing die we nemen. Allemaal geven we leerlingen en docenten, binnen bepaalde kaders, de ruimte om het onderwijs zelf in te vullen." Vlastuin: "Waarbij ze toch gewoon centraal examen doen, want de einddoelen formuleren we natuurlijk niet zelf."

Achtmaal per jaar ontmoeten alle schoolleiders elkaar, tussendoor werken ze samen in kleinere kringen en onderhouden individuele contacten. Ze hebben een gezamenlijke jaaragenda. Hier en daar ontstaan al uitwisselingen tussen docenten.

Verdiepen

Pleion wil niet blijven hangen in vrijblijvende uitwisseling en investeert daarom flink in onderzoek. Ontwikkeling hangt samen met de context van de school en vaak zelfs van team, leerlingen en leeromgeving. Dus is de vraag hoe opbrengsten van de ene school betekenisvol gemaakt kunnen worden voor anderen. Samen met onderwijsadviesbureau Diephuis en Van Kasteren is Pleion daarvoor op zoek naar 'een gemeenschappelijke taal', een nieuw begrippenkader dat scholen helpt het leren van elkaar te verdiepen. In gesprekken met schoolleiders en docenten hebben de adviseurs belangrijke kwesties gedestilleerd, die voor alle scholen herkenbaar zijn. "Alle processen in de school hebben te maken met volgen, begeleiden en beoordelen van leerlingen, en verantwoording over de resultaten", zegt adviseur Geesje van Slochteren. "Op al die punten komen deze scholen een spanning tegen, bijvoorbeeld tussen beoordelen gericht op ontwikkeling en beoordelen gericht op selectie. Tussen die twee polen hoeft een school niet te kiezen, het gaat erom een balans te vinden. Samen met de scholen brengen we dat gebied in kaart. In de eerste fase zijn zes sleutels geformuleerd. Een sleutel is een kritische vraag die je moet beantwoorden om te zien wat je goed ontwikkeld hebt en wat je laat liggen. De ene school kan winst behalen in het geven van feedback, de andere in het mentorgesprek of de rapportages. De sleutels zijn allemaal met elkaar verbonden. Verbeteringen leiden tot nieuwe richtlijnen voor



handelen, instrumenten en werkprocessen, die andere scholen aan hun eigen praktijk kunnen toetsen." Het uitwerken van de sleutels is nog in volle gang.

Trots

De gemeenschappelijke taal moet ook helpen de resultaten van leerlingen naar buiten toe te verantwoorden. "Wat leerlingen bij ons aantoonbaar meer doen, hun totale ontwikkeling, dat ze zelfstandiger zijn en beter kunnen plannen, kan ik in de huidige systematiek van toezicht niet zichtbaar maken", zegt Vlastuin. "Maar we zoeken niet alleen een kader voor legitimering, we willen ook de samenleving tonen dat we trots zijn op wat we doen. Als je helder hebt welke beelden bij bepaalde termen horen, met je eigen school en als scholen onderling, kun je laten zien: dit is wat wij doen met eigentijds onderwijs. Daarmee doel ik niet op een blauwdruk. Die bestaat niet. Iedere school, traditioneel of vernieuwend, heeft haar eigen, typische elementen waardoor het onderwijs nergens hetzelfde is." Zijlstra: "We hebben een boodschap voor de buitenwereld. Onderwijs is zo mooi omdat je bezig bent met de toekomst van kinderen, het leuke is dat je daarom voortdurend aan het ontwikkelen bent. Maar ik heb geen zedingsdrang, diversiteit blijft belangrijk. Ouders moeten iets te kiezen hebben." ■

Andere scholen die integraal innoveren en willen investeren in de ontwikkelingen van Pleion zijn welkom! Meer informatie: www.durvendelendoen.nl > scholen > wat

Saamhorigheid

"Ik vind het heel belangrijk dat scholen met eigentijds onderwijs mét elkaar verbeteringen bedenken en niet náást elkaar. De mate van saamhorigheid en de pioniersbereidheid van mensen valt me op. Collega's durven een nieuwe didactische aanpak uit te proberen. Kijken of het werkt, in plaats van nota's schrijven!"

Elly Loman, Vathorst College, Amersfoort

Inspirerend

"Onze scholen zitten in eenzelfde ingewikkelde ontwikkeling. De ontmoeting met gelijkgestemden inspireert en bemoedigt. Bijna wekelijks heb ik telefonisch contact. Kort of langer, zoals na een gesprek met de inspectie. De staf merkt dat het doorwerkt, de docenten minder. Die uitwisseling stuit vaak op praktische problemen als de 1040 uur onderwijstijd."

Toine Peerboom, De Nieuwste School, Tilburg

Samen

"Onze werkbijeenkomsten vragen een behoorlijke input, maar met alleen uitwisselen van ervaringen schiet je niet veel op. Docenten en schoolleiders werken op alle niveaus samen aan ontwikkeling, van 'hoe geef je leerlingen feedback' tot de aanpak van wiskunde, de opzet van het leergebied kunst en cultuur of begeleiding en professionalisering van docenten."

Lou Brouwers, IJburg College, Amsterdam